

363

Març 2013 • revista mensual
Any 33è • PVP 3,00 €
edita Fundació Roca i Galès

cooperació

CATALANA

Cooperatives de serveis

Les nostres cooperatives: **Servei Taxi Vallès Sccl.**

Entrevista: **Rosa Miró, presidenta de Coop57 Sccl.**

ISSN 1133-8415

9 771133 841150

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

ASSIGEM
SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, Scll
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

“un servei jurídic compromès i de qualitat”

 Col·lectiu Ronda
ASSESSORIA JURÍDICA LABORAL ECONÒMICA SOCIAL

Barcelona - Cerdanyola - Granollers
Mataró - Mollet del Vallès - Rubí
despatxos associats:
Girona - Lleida - Tarragona - Tortosa - Vilafranca del P.

www.cronda.coop
crondaweb@cronda.coop

Cooperativisme i economia social

- Assessorament integral a cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats d'economia social
- Autoocupació i plans d'empresa
- Consultoria i auditoria
- Mediació en conflictes societaris

Drets de les persones i els col·lectius

- Dret civil, penal i administratiu
- Dret de família
- Separacions, divorcis
- Danys i perjudicis
- Accidents de circulació i de treball
- Arrendaments
- Dret fiscal
- Habitatge, urbanisme i medi ambient
- Estrangeria
- Violència de gènere

Defensa dels treballadors/es

- Assessorament laboral i Seguretat Social
- Acomiadaments
- Reclamacions
- Dret sindical
- Regulació d'ocupació
- Negociació col·lectiva
- Pensions
- Accidents i prevenció de riscos laborals
- Malalties professionals
- Plans de pensions

SUMARI

4 / TORNAVEUMònica Guillem,
tècnica comptable**5 / EDITORIAL**

Cooperatives de serveis

6 / EL NOSTRE MÓN

Agnès Giner

9 / COOPERATIVES DE CATALUNYAImpulsar el desenvolupament
del cooperativisme

Confederació de Cooperatives de Catalunya

10 / LES NOSTRES COOPERATIVESServei Taxi Vallès, cooperativa de
segon grau, millor per als taxistes
i per als usuaris de la comarca

Pep Valenzuela

La nova cooperativa de segon grau ofereix servei de taxi els 365 dies de l'any i les 24 hores del dia a la comarca del Vallès. Cooperativisme per a repartir la feina i oferir més bon servei a l'usuari, tot albirant un futur cooperatiu.

10

13 / ENTREVISTARosa Miró, presidenta de Coop57,
SCCL

Montse Pallarès

13

16 / HISTÒRIA DEL COOPERATIVISMELa presència de les cooperatives
elèctriques a Catalunya

Ignasi Faura

19 / COOPERATIVISME

El cooperativisme avui a Mataró

Margarida Colomer

19

**22 / PREMIS FRG 2012 - 2N PREMI
ALBERT PÉREZ-BASTARDAS**Els cops del mercat al medi ambient
Txiqui LópezL'article mereixedor del 2n Premi Albert Pérez-Bastardas 2012, d'articles sobre medi ambient i educació ambiental, descriu uns quants dels impactes que té sobre el medi ambient l'economia globalitzada. Posa exemples relacionats amb les polítiques agràries i el malbaratament alimentari, les emissions de CO₂ i la compra dels drets d'emetre'n, i la bombolla de la construcció i l'envaïment d'espais naturals i la gestió costanera.

22

24 / PENSEM-HI

És com un joc

Santos Hernández

26 / BIBLIOTECA

Donació de llibres

Retalls

Elisenda Dunyó

CRÈDITS

Editora Fundació Roca i Galès Redacció i Administració Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - Fax 93 487 32 83 - cc@rocagales.org - www.rocagales.org Coordinació
Agnès Giner. Consell de Redacció Josep Busquets, Miquel Corna, Enric Dalmau, Núria
Esteve, Raimon Gassiot, Agnès Giner, Joan Josep González, Miquel Miró, Ma. Lluïsa
Navarro, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat i Quim Sicília. Els autors són responsables dels articles
signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir
els textos aquí inscrits. Foto portada: Taxi davant la Masia Freixa, Terrassa (Lluís Montconill,
1905) © Tele Taxi Egara, Sccl. Disseny, maquetació i impressió El Tinter, SAL (empresa
certificada EMAS) Dipòsit legal B-22.283/80 I.S.S.N. 1133-8415. Aquesta revista ha estat
impresa sobre paper certificat FSC® i amb tintes provinents d'olis vegetals

Amb el suport de:

Un parell de preguntes (que en són tres) a Mònica Guillem Indiano (Barcelona, 1979), tècnica comptable

1

Què li sembla atractiu del cooperativisme?

En aquest temps de crisi, és important treballar conjuntament per donar una imatge d'empresa forta i amb recursos. També és important col·laborar professionalment i sentir l'empresa com a cosa pròpia. També m'agrada la idea que els beneficis queden distribuïts d'una manera lineal i tothom és retribuït justament.

2

Què no la convenç del cooperativisme?

Que el grup inicial que forma la cooperativa pugui ser un niu de raons quan els interessos es ramifiquen, ja que no es preveu que hi hagi una direcció clara, sinó que els acords es prenen per consens.

També el fet que hi han moltes cooperatives que no confien en els beneficis que els pots aportar la participació activa dels socis. I finalment, la manca d'informació que hi ha sobre el món cooperatiu.

3

Com i quan va sentir a parlar per primera vegada de cooperativisme?

Des de jove he tingut contacte amb el món cooperatiu, ja que el meu pare treballava en una cooperativa de taxis i vaig anar a una escola cooperativa de l'Hospitalet de Llobregat, i des de sempre he cregut en aquest tipus d'empresa. Però penso que hi ha un desconeixement del cooperativisme a tots els sectors.

Cooperatives de serveis

Iniciatives com la creació de la cooperativa Servei Taxi Vallès, sorgida de la unió en segon grau de dues **cooperatives de serveis** del taxi, ens mostren que hi han maneres ben pràctiques, dins la quotidianitat, amb les quals poder encarar el futur treballant plegats, repartint la feina i oferint més bon servei a l'usuari. Una unió que fa força en temps de crisi i que alhora ens ajuda a albirar un futur cada dia més cooperatiu. També amb una gran voluntat de servei, la cooperativa de serveis financers Coop57

ofereix recursos de finançament en temps de sequera, sempre des d'una clara posició transformadora.

Cooperatives de serveis que milloren les condicions de treball dels seus associats i usuaris amb la decidida intenció d'anar construint una societat més col·laborativa que l'actual, en la qual el transformador moviment cooperatiu fa dècades que va posant arrels per mitjà d'iniciatives com aquestes, carregades no tan sols de bons adobs, intencions i valors, sinó també d'excel·lents fruits i expectatives de futur. ■

LA COBERTA/ Vehicle de la cooperativa Tele Taxi Ègara, integrada a la cooperativa de segon grau Servei Taxi Vallès, aparcada davant un dels símbols identitaris de Terrassa: la Masia Freixa, edifici de Lluís Muncunill construït a la primeria del segle passat.
Foto: Taxi davant la Masia Freixa, Terrassa (Lluís Muncunill, 1907-1910) © Tele Taxi Ègara, SCCL

La revista *Alternativas Económicas* ja és al carrer

La revista *Alternativas Económicas* ja és una realitat amb la publicació del número 1, del març del 2013. Especialitzada en economia, és una revista mensual editada per la cooperativa de treball associat *Alternativas Económicas, SCCL*. Inspirada en el model periodístic i empresarial de la francesa *Alternatives Économiques*, explica de manera senzilla, comprensible i rigorosa els esdeveniments econòmics per fer-los accessibles a tothom.

Aquest mes de març, ha vist la llum el primer exemplar de la revista *Alternativas Económicas*, editada per la cooperativa de treball *Alternativas Económicas Sccl*. Amb clara vocació d'independència dels poders polítics i econòmics, compta amb el suport d'economistes, juristes, sociòlegs i experts en diversos àmbits per donar a conèixer com afecten els ciutadans les decisions polítiques en aspectes com ara les condicions laborals, les pensions, la sanitat, l'educació o l'habitatge.

La cooperativa *Alternativas Económicas, SCCL* la formen quaranta-un socis, que ja han aportat el capital necessari per a arrencar el projecte editorial sense cap mena de crèdit bancari o subvenció. Dels quaranta-un socis, sis són treballadors, que tindran el 70% dels vots de l'assemblea general de la cooperativa. La resta de socis, ara per ara trenta-cinc, tenen la categoria de col·laboradors i sumen el 30% restant dels vots de l'assemblea.

El projecte es basa en la construcció d'una xarxa de subscriptors que garanteixi la independència periodística de la publicació, amb l'objectiu que la publicitat representi prop del 10 % dels ingressos. La nova revista, que dirigeix Andreu Missé i té Pere Rusiñol, Ariadna Triallas i Mariana Vilnitsky a la redacció, parteix d'una tirada de deu mil exemplars i d'una extensió de seixanta-vuit pàgines, que esperen augmentar progressivament.

El seu model periodístic i empresarial està inspirat en la revista francesa *Alternatives Économiques*, que va néixer el novembre del 1980 també en forma de cooperativa i que, després de trenta-dos anys, manté la seva activitat amb èxit, de manera rendible i sense deutes, i amb una difusió de cent deu mil exemplars, el 80% dels quals són adquirits per subscripció. A més a més, l'experimentada cooperativa francesa és socia col·laboradora de la nova *Alternativas Económicas*.

www.alternativaseconomicas.coop. ■

Marc Mussons, nou director de Grup Clade

El Grup obre una nova etapa per adaptar-se a les demandes dels socis i al nou entorn econòmic i social. Marc Mussons és el nou director de Grup Clade, en substitució d'Ignacio González, després que, el passat 19 de febrer, el Consell Rector del Grup aprovés aquest canvi.

Mussons, director financer del Grup Cultura 03, assumeix dirigir la nova etapa del Grup per crear una nova estructura i un model de gestió que s'adaptin a les necessitats dels socis i de l'entorn econòmic i social actual.

L'objectiu és dotar el Grup de més flexibilitat i més capacitat de generació de sinergies, i possibilitar la participació en determinats projectes d'empreses externes al Grup perquè aquest es reforci com un espai d'intercooperació empresarial.

Miquel Àngel Oliva, president de Clade, va afirmar que "després de l'etapa d'implantació del nou pla estratègic del Grup, liderada per la direcció anterior, ara cal treballar per dotar-lo de l'estructura que permeti als socis i a empreses externes interessades a establir sinergies amb nosaltres, a treballar de manera conjunta".

Oliva va agrair la dedicació i els avenços assolits per Ignacio González, el director sortint, que s'incorpora a l'equip de La Fageda, i va esperonar el nou director Marc Mussons en l'objectiu de consolidar Clade com un espai d'intercooperació.

www.grupclade.coop. ■

Les cooperatives agràries aposten per la innovació

Els projectes R+D+i són motor de modernització i competitivitat en el sector agroalimentari cooperatiu. Les cooperatives estan treballant en un nou sistema de pesatge de porcs i en la valorització de la sansa de l'oli. Josep Pere Colat, president de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC), va signar, el passat 22 de febrer, un conveni de col·laboració amb Josep Maria Pelegrí, conseller d'Agricultura, i Josep Maria Monfort, president de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA), per promoure la innovació a les cooperatives agràries.

Per a Josep Pere Colat, president de la FCAC, "aquest nou conveni pretén reforçar els lligams entre les dues entitats i els canals de comunicació amb la finalitat de contribuir a la modernització, la competitivitat i el desenvolupament de les dues-centes quaranta cooperatives adherides a la Federació. Cal que les necessitats de millora tecnològica i innovació de les cooperatives siguin ateses aprofitant, encara més, els mitjans humans i materials que l'IRTA posa al servei del sector agroalimentari".

Amb aquesta signatura es prorroga el conveni que la FCAC i l'IRTA van subscriure l'any 2008 i que ha permès impulsar diverses línies d'innovació en el sector agroalimentari cooperatiu. En aquest sentit, l'IRTA està col·laborant actualment amb les cooperatives per al desenvolupament d'un sistema de pesatge de porcs en granja mitjançant sistemes de tractament d'imatges. També s'ha començat a treballar en un projecte per estendre la implementació del compostatge de la sansa de l'oli a les cooperatives.

www.fcac.coop. ■

**cadires
cooperatives**

Cadires cooperatives

Cadires Cooperatives és el nom d'una trobada que han planificat entitats i empreses de l'economia social i solidària per conèixer-se i explorar possibilitats d'intercooperació. Organitzada per LabCoop, l'espai que acull i impulsa iniciatives d'emprenedoria social cooperativa, es farà l'11 d'abril al vespre, a la seu de LabCoop.

La trobada Cadires Cooperatives per conèixer gent, saber què es mou, ampliar agenda i trobar nous clients, proveïdors i col·laboradors i imaginar projectes conjunts, tindrà lloc l'11 d'abril de sis de la tarda a dos quarts de nou del vespre a LabCoop, al carrer Casp, 43, baixos de Barcelona. La inscripció té un preu de ro euros i cal formalitzar-la abans del 20 de març a labcoop@grupecos.coop.

El programa de la trobada s'estructura en tres apartats: durant la primera hora, de sis a set, a l'Espai Oferta-demanda s'exploraran les possibilitats d'intercooperar amb sis empreses diferents, en exposicions de deu minuts. A la segona hora, de set a vuit, a l'Espai Racons d'Idees es presentaran, durant mitja hora cadascuna, dues propostes per tirar endavant nous projectes col·lectius. I a la mitja hora final tindrà lloc l'Espai Cites, enmig d'un piscolabis, que permetrà emparaular reunions per concretar els projectes d'intercooperació que més hagin interessat a cadascú.

LabCoop és una iniciativa cooperativa sense ànim de lucre d'ECOS, Grup Cooperatiu, Arç Cooperativa, Complementum, Etc's, Hobest i L'Apòstrof. Es tracta d'un espai que acull, incuba i impulsa iniciatives d'emprenedoria social cooperativa. Entenen l'emprenedoria social com una activitat econòmica que persegueix la transformació per mitjà de la cooperativització de l'activitat d'una manera sostenible en el temps i amb la voluntat de multiplicació del model.

Més informació, a:

www.labcoop.coop / www.grupecos.coop. ■

Curs de Banca Cooperativa a la Universitat Politècnica de València

El Centre d'Investigació en Gestió d'Empreses de la Universitat Politècnica de València (UPV), en col·laboració amb Caja Popular i sota la direcció del professor Elies Seguí, des del 14 de febrer fins a l'1 de març, celebra en la Facultat d'Administració i direcció d'empreses (FADE) de la UPV el III Curs de Banca Cooperativa. L'objectiu d'aquesta nova edició és divulgar el cooperativisme de crèdit, analitzar la conjuntura actual d'aquestes entitats, així com dotar els assistents d'eines d'anàlisi de les principals polítiques de la banca cooperativa.

El curs va ser inaugurat pel degà de la FADE, Ismael Moya, catedràtic d'Economia Financera i Comptabilitat de la UPV, i la conferència inaugural va ser impartida pel professor Joaquín Maudos, catedràtic d'Anàlisi Econòmica de la Universitat de València, investigador de l'IVIE i col·laborador del CUNEF, que va analitzar el present i futur del sistema financer espanyol.

El programa del curs estudia les característiques i el posicionament actual de la banca cooperativa, així com l'anàlisi —des de l'experiència professional— de les seves polítiques principals: estratègia, anàlisi econòmicofinancera, màrqueting, auditoria i control intern, recursos humans i responsabilitat social corporativa.

La identitat cooperativa, la proximitat a les necessitats del seu àmbit operatiu i les seves conseqüents singularitats de govern, de gestió econòmicofinancera, de màrqueting o de gestió de persones s'analitzen al llarg del curs amb l'objectiu d'oferir un diagnòstic als participants que els permeti identificar potencials oportunitats i fer front a les possibles amenaces.

En el curs participen quaranta-sis estudiants universitaris de màsters i últims cursos interessats professionalment en el sector bancari, la qual cosa demostra l'interès que genera el sector en la comunitat universitària. ■

Presentació de Som Cuina, una cooperativa de menjar casolà a Sant Carles de la Ràpita

La cooperativa Som Cuina es va presentar el passat 12 de febrer a Sant Carles de la Ràpita. Engegada per quatre dones del Montsià en atur, dona serveis de cuina casolana i càterings basats en productes de qualitat de les Terres de l'Ebre.

El projecte Som Cuina forma part d'una iniciativa estatal de la Federació d'Associacions de Dones Rurals (Fademur), amb el finançament del Ministeri d'Agricultura i el suport de l'Ajuntament de Sant Carles de la Ràpita, que aspira a fomentar l'ocupació i la independència de les dones al mateix temps que cobrir una demanda de serveis que ajudi a millorar la vida dels seus pobles.

Quatre dones del Montsià en atur han engegat la cooperativa de menjar a domicili per a persones grans i col·legis, i càterings per a tot tipus d'esdeveniments amb productes de qualitat del territori. Amb seu a Sant Carles de la Ràpita, han inspirat la seva activitat en la carència de cooperatives de menjar a domicili davant el desplegament de la llei de la dependència i la necessitat de donar cobertura a guarderies i escoles.

La cooperativa Som Cuina és una iniciativa que a banda de fomentar l'ocupació en l'àmbit local, crea sinergies entre productors locals i cooperatives. La idea és oferir menjar de qualitat amb preus assequibles posant en valor els productes de la terra. Això també ha suposat la creació de xarxes d'abastament en relació directa amb els productors del territori, que de retruc se'n veuran beneficiats.

Més informació a: www.somcuina.com ■

Impulsar el desenvolupament del cooperativisme

Confederació de Cooperatives de Catalunya

Des de fa uns quants anys, les organitzacions representatives de les cooperatives impulsem mesures per aconseguir que hi hagi una extensió més gran de la democràcia en l'economia. Així és que s'han impulsat diferents actuacions destinades a promoure la creació de cooperatives, així com el seu desenvolupament i la consolidació de les existents. Entre totes aquestes mesures, en l'actualitat n'hi han quatre que concentren gran part dels esforços.

La primera pretén aconseguir un coneixement estadístic profund i permanent sobre les característiques de les cooperatives que desenvolupen la seva activitat a Catalunya, a fi de poder impulsar accions específiques que contribueixin tant a consolidar-les com a crear-ne de noves.

La segona mesura s'orienta a la difusió, en la societat, de la diversitat de models i experiències cooperatives que hi han al país, perquè serveixin de referència als emprenedors col·lectius. Aquesta difusió és especialment necessària en l'ensenyament reglat, tant al batxillerat com en la formació professional, ja que l'aprenentatge dels valors de la democràcia, la solidaritat i la participació són punts importants que cal continuar impulsant en la societat, ja que, unides al valor de la responsabilitat individual de cada persona, ajuden aquesta a ser protagonista en la resolució dels problemes als quals ha de fer front. Per consegüent, es tracta d'uns valors que impulsen l'extensió de l'emprenedoria col·lectiva. A més, caldria que en l'àmbit universitari es difongués de manera generalitzada el coneixement empresarial cooperatiu, especialment en les especialitats directament relacionades amb l'empresa, com ara els graus de dret, relacions industrials i empresarials. La tercera se centra en la important promoció d'un nou marc legal que permeti incorporar i mantenir en el

cooperativisme majors segments de la societat, ja que els principis i valors del cooperativisme definits a Manchester, així com els plantejaments de l'Aliança Cooperativa Internacional en el pla estratègic titulat 'dècada cooperativa', constitueixen elements de transformació social per a les persones del segle XXI. Estem observant que en molts països i territoris on les cooperatives s'han desenvolupat amb una legislació oberta i flexible, han donat lloc a societats més vertebrades i organitzades, amb major nivell de desenvolupament humà i amb menors diferències socials.

La quarta pretén promoure la participació del cooperativisme en les diferents taules de concertació social en què es determina el futur econòmic de Catalunya; principalment perquè la manera que té el cooperativisme de fer front a les adversitats és un coneixement que caldria tenir molt en compte per a resoldre la situació actual.

Totes aquestes mesures estan tenint una gran acollida en la societat. I alhora presenciem, en els últims temps, una generalització de les notícies positives sobre les cooperatives i el cooperativisme. Aquesta acollida no és aliena al retorn de valors que no hauríem d'haver abandonat, ja que darremament la participació, la solidaritat i la gestió democràtica no han tingut el protagonisme i el desenvolupament que la nostra societat necessita.

Serà difícil tornar als nivells de creació de cooperatives que hi havien durant la meitat dels anys noranta del segle passat, i probablement tampoc no sigui necessari a mitjà termini. Però sí que convé que els projectes col·lectius cada vegada assoleixin més rellevància social, ja que la situació econòmica ho exigeix clarament. Per bé que l'entorn macroeconòmic continuarà deteriorant-se també aquest any, els càlculs optimistes del Govern de l'Estat espanyol diuen que l'any que ve serà millor, però aquest

és un titular que manté des del 2008 i mentrestant les dades tossudament manifesten la magnitud de la tragèdia: el nivell d'atur amb cotes de prop del 25% a Catalunya, creixent cada any i sense perspectives de parar; la demanda interna i la formació bruta de capital decreixents; els índexs de preus incrementant-se anualment; l'IPC de productes energètics assolint uns nivells d'inflació que haurien de conduir urgentment a una nova legislació en què es compleixin les directrius europees i s'incorpori la regulació que permeti el balanç net en l'autoconsum... Només en l'exportació apareixen dades positives, tot i que el darrer trimestre del 2012 se n'ha debilitat el ritme. Les cooperatives hem de treballar per guanyar quota de mercat en el nostre entorn proper, però també ha de formar part dels nostres plans de gestió l'exportació. Les empreses que vulguin quedar-se per sobreviure haurien de considerar de manera seriosa la participació en aquests mercats; això implica que les cooperatives hem de reflexionar si disposem de la legislació adequada, dels mecanismes de finançament necessaris, de la formació i les competències necessàries... i tot per adequar els nostres productes i serveis a les exigències d'aquests mercats. En l'actualitat, la internacionalització és l'única opció que denota millora de la situació del nostre entorn proper; la solució vindrà després. ■

La cooperativa de taxistes activa més antiga de l'Estat espanyol, Tele Taxi Ègara, ha creat una cooperativa de segon grau junt amb l'Associació Ràdio Taxi de Sant Cugat i Valldoreix. Un servei tres-cents seixanta-cinc dies a l'any, vint-i-quatre hores al dia, a la comarca del Vallès i EMB. Unió i cooperativisme per repartir la feina entre el conjunt de treballadors, ser més forts, oferir més bon servei, i mirar de salvar tots plegats la crisi entrellucant un futur cooperatiu.

Servei Taxi Vallès, cooperativa de segon grau, millor per als taxistes i per als usuaris de la comarca

Pep Valenzuela
Ex-Libris, Sccl

Fa poques setmanes, el sector del taxi a Barcelona va viure escenes de tensió i, fins i tot, de violència, protagonitzades pels qui s'oposaven a la implantació de torns de treball, una decisió que pretenia reduir la ferotge competència que obliga molts professionals del ram a la ciutat a treballar més i més hores... sense poder mantenir una rendibilitat justa ni suficient. Molts, massa taxis a la ciutat, i sense instruments ni organitzacions unitàries i/o cooperatives. Un problema greu que fa anys que dura i que s'agreuja amb el temps, especialment des de l'aprovació de la Llei del 2003 que encara va desregular i liberalitzar més l'oferta.

Mentrestant, no gaire lluny de la gran ciutat, es viuen experiències ben diferents. A Terrassa, cocapital del Vallès Occidental, i a Sant Cugat del Vallès i Valldoreix, la mida diguem-ne discreta o fins i tot petita de cadascuna d'aquestes ciutats i la tradició cooperativa dels taxistes contribueixen molt a fer que el treball d'aquest sector es pugui organitzar més bé i que, al capdavant, sigui més rendible i profitós per a tothom. Això no és pas una novetat per als qui caminen per aquests paratges de l'economia social i solidària; però sí una alternativa mai no considerada pels qui transiten pels espais esquerps

Vehicle de Tele Taxi
Ègara Sccl.

de la dita "lliure competència", que confien que el *savoir faire* de la famosa "mà invisible del mercat", tot sol, va ajustant els eventuais desequilibris entre l'oferta i la demanda; ni pels qui directament es disposen a guanyar més sigui quin sigui el preu que calgui pagar i les conseqüències que se'n desprenguin.

Des del 1956, experiència cooperativa reeixida al taxi

"Som molt conscients que el nostre futur és repartir la feina", afirma en Francisco Palmero, de cinquanta-

set anys, taxista des que, el 1985, el seu pare va li traspasar la llicència i avui president de Tele Taxi Ègara, SCCL i secretari de Servei Taxi Vallès SCCL, cooperativa de segon grau. "Però no és fàcil", hi afegeix, "ni tan sols per a alguns cooperativistes; té a veure amb la qualitat humana de cadascú. La gent, en general, no està d'acord amb el control que implica aquest repartiment de feina. Però, clar, si no fos així, no només no seria cooperativisme, això que seria la selva, la lluita de tots contra tots".

Tele Taxi Ègara va néixer l'any 1956 com a "Cooperativa de Industriales Taxistas de Tarrasa y Comarca" per reunir el conjunt dels taxistes de la ciutat vallesana, vuitanta en total. Va ser una de les primeres cooperatives de treball en aquest sector a tot l'Estat espanyol (la creació de la Cooperativa de la Indústria del Taxi, de Barcelona, paral·lelament al sindicat vertical de taxistes, data del 1942). L'experiència va reeixir i va ser imitada en altres ciutats. El 1981, la Cooperativa es va dividir en dues associacions: Tele Taxi Ègara i Ràdio Taxi Terrassa. La divisió, però, durà poc, i el 1984 les dues es reunificaren amb Tele Taxi Ègara, SCCL com a nom de la cooperativa i Tele Taxi Terrassa com a nom comercial. Avui té vuitanta-tres socis. La radioemissora va ser una innovació introduïda cap a finals dels anys setanta del segle passat. Fa vuit anys, es va instal·lar el sistema GPS i GSM, una experiència pionera a l'Estat espanyol.

Com es pot veure, malgrat el creixement demogràfic general i el de la ciutat en particular en aquests cinquanta anys, el nombre de llicències no ha crescut. En Palmero explica que, d'una banda, aquests han sigut anys en els quals ha crescut molt l'oferta d'altres mitjans de transport públic i, sobretot, l'ús del cotxe particular; i que, d'altra banda, el fet de ser cooperativa ha permès anar ajustant demanda i oferta d'una forma bastant equilibrada. De totes maneres, la crisi també es fa notar, i bastant, en aquestes contrades. "Hem patit una davallada en els serveis, sobretot de nit i de cap de setmana. I hem de competir amb altres transports públics molt subvencionats", explica en Ricard Garriga, de quaranta-set anys, amb vint-i-dos com a taxista i avui secretari de Tele Taxi Ègara. "El futur del sector és molt difícil: el veiem molt fosc, i hem d'optimitzar al màxim els mitjans i els recursos", sentència.

"D'altra banda", hi afegeix, "encara té força aquella llegenda negra segons la qual els taxistes sempre t'enganyen per cobrar-te més, o que són d'aquesta o l'altra ideologia." "Això", emfasitza, "és mentida"; i assegura que, fins i tot en el pitjor

Ricard Garriga i Francisco Palomero.

A dalt, oficina de la cooperativa Servei Taxi Vallès.

dels casos, "el percentatge de frau o engany no deu ser més alt que el que hi ha en altres ocupacions o sectors". La cooperativa vallesana garanteix que els seus socis són bons professionals i que, com a la majoria d'empreses serioses, hi ha un codi d'ètica, "una normativa interna i un control rutinari de tots els serveis. La norma, a més, preveu sancions en cas d'incompliment".

Davant les dificultats: imaginació, alternatives i rauxa

Però davant les dificultats no els falten idees ni empena: han decidit crear una entitat que els permeti unificar i ampliar esforços i mitjans. És el Servei Taxi Vallès, que va néixer, encara no fa un any, com a cooperativa de segon grau, amb l'Associació Ràdio Taxi de Sant Cugat i Valldoreix. Des del juliol del 2012, funcionen totes dues entitats sense perdre la identitat ni l'autonomia de cadascuna. De fet, per exemple, els de Sant Cugat i Valldoreix treballen a l'àrea metropolitana de Barcelona, i això

els exigeix participar en els acords generals de l'Institut Metropolità del Taxi amb el conjunt de sindicats, associacions i empreses del taxi de la Ciutat Comtal i àrea circumdant; mentre que a Terrassa les tarifes i els acords per a l'exercici de la professió es decideixen amb el mateix ajuntament i la Generalitat.

La nova cooperativa es dedica a resoldre, principalment, la part de ràdio i centraleta. "Aprofitem moltes sinergies", al·lega en Ricard, "i el resultat, de moment, és molt bo; i, per tant, estem il·lusionats amb les expectatives, tot i la crisi". Abans, tenien una despesa anual de prop d'uns 180.000 o 200.000 euros anuals cadascuna: tant Tele Taxi Ègara com l'Associació de Sant Cugat i Valldoreix. Ara, juntes, tenen una despesa d'uns 240.000 euros en total, o sigui que representa un estalvi prou important. Al mateix temps, mantenen i milloren el servei. En el cas de Terrassa, en un màxim de 5 minuts el taxi arriba al lloc des d'on és cridat; en els altres casos, aquest temps es pot allargar fins als 7 o 10 minuts com a màxim, però a causa de les característiques mateixes de les ciutats: amb moltes urbanitzacions i distàncies més grans. L'equip de centraleta i oficina està format per vuit telefonistes i una persona en serveis de secretaria. "No ha sigut fàcil ni concretar la idea ni resoldre la paperassa", recorden en Francisco i en Ricard. "Hem d'agrair molt tota l'ajuda i suport de la Federació de Cooperatives; l'assessoria de la Sílvia Magdaleno ha estat fonamental". D'altra banda, hi afegeixen, "no ens ha calgut demanar crèdits; amb el

que teníem, part d'un fons comú, i una aportació especial dels socis, ha sigut suficient. El local i la centralita, de fet, ja els teníem pagats fa temps”.

Ara, cada soci paga una quota de manteniment d'infraestructura i personal de 135 euros a Servei Taxi Vallès i 30 més a Tele Taxi Ègara. Això garanteix un servei molt complet als socis: cotxe, aparells, assegurances amb dues de les empreses més serioses del mercat, preus millorats al servei de distribució de combustible i d'altres.

“El bon resultat d'aquesta iniciativa”, apunta en Francisco, “ens fa pensar i ens anima a mirar d'ampliar la xarxa de cooperació per optimitzar encara més esforços i recursos amb cooperatives i associacions de taxistes d'altres ciutats veïnes o properes. Pensem, per exemple, que podria ser molt fàcil i pràctic amb Rubí o Manresa.”

Aquesta experiència important i il·lusionadora forma part d'altres projectes i iniciatives més vells i que continuen en marxa, com ara l'establiment d'acords especials d'ús del taxi amb empreses i particulars (més de dos-cents vint abonats a Terrassa), compra de cotxes especials per a persones amb necessitats especials, com ara gent gran o malats; cotxes amb més places, campanyes de propaganda i d'altres.

“Tot plegat”, subratlla en Ricard, “la nostra experiència ens demostra que hem pogut fer front a la crisi i encara tenim molta marxa. I això és gràcies al nostre fer cooperatiu”. Han pogut contenir la tarifa des

de fa dos anys, sense apujar-ne l'IVA, només amb l'increment de l'IPC. I això, tot i que la demanda ha caigut molt: un 50% o més. “De fet”, rebla en Palmero, “si això fos una empresa mercantil com tantes, ara es podria fer un ERO i sobrarien tranquil·lament uns trenta taxis o més, prop de la meitat dels que corren avui per la ciutat. Nosaltres continuem treballant tots i encara mirem cap endavant.”

Més enllà de l'experiència local i comarcal, els cooperativistes de Terrassa defensen des de fa anys propostes per al sector a escala de Catalunya, un lema de les quals és: “Un taxi, un conductor”; proposta que defensen, a més, en qualitat de membres del Sindicat del Taxi de Catalunya (STAC). “Fa anys que som afiliats al sindicat”, explica en Ricard. “L'organització ens ha permès tenir una representació i ens veu com a treballadors autònoms davant administracions i altres entitats o empreses. Generalment som tractats com a petits empresaris, però som treballadors autònoms.” D'altra banda, també els permet estalviar i compartir despeses administratives, de gestoria i d'altres, a més de participar en un projecte més ampli i de llarg abast. Coneixedor de la iniciativa, en Lluís Berbel, president de l'STAC, saluda l'experiència dels companys al Vallès Occidental tot considerant que el cooperativisme és una fórmula de treball molt positiva i eficient. Considera que “seria la fórmula ideal”, especialment en un sector com el taxi, “però a Barcelona”, lamenta, “és molt difícil, ja que

“La nostra experiència ens demostra que hem pogut fer front a la crisi i això és gràcies al nostre fer cooperatiu”.

la realitat és molt complexa i el conflicte d'interessos, molt fort”. Explica que en el sector “hi ha molt individualisme i manca cultura cooperativa”.

La participació a la Federació de Cooperatives, d'altra banda i simultàniament, significa també pensar les coses amb una mica més de perspectiva, sense deixar de tenir els peus ben plantats a la realitat immediata. Tot i això, no és fàcil aguantar el tipus en els temps que corren.

“Nosaltres, això ho veiem molt clar en la participació del conjunt de socis en les activitats de la cooperativa”, comenta amb un cert desgrat en Palmero. De totes maneres, xifra la participació i l'interès dels socis en un 80%, un percentatge que considera que “no està pas malament”. Altra cosa, però, és que “això no es tradueix en participació en les reunions”. Així mateix, tant en Francisco com en Ricard assenyalen que “els últims anys es pot detectar que una part dels socis han anat entrant en una espècie de manca de *carinyo*”. Potser, pensen, això “és provocat per una mena d'individualisme creixent que hi ha a tota la societat: com si els costés més d'entendre el fer cooperatiu”. ■

Foto esquerra: Centralita de Servei Taxi Vallès.

Foto dreta: Taxi de la cooperativa.

Entrevista a Rosa Miró, presidenta de COOP57, SCCL

“COOP57 és un recurs de finançament quan totes les altres portes són tancades”

Montse Pallarès
Ex-libris SCCL

Rosa Miró, presidenta de la cooperativa de serveis COOP57 des del juny del 2012, va néixer a Barcelona l'any 1957. La seva aventura en el món de l'economia social i solidària va començar l'any 1990, quan va entrar a treballar a l'Associació Els Tres Turons, on es va quedar fins al 1997. Més tard, l'any 1998, va entrar a la cooperativa Arç, on treballa encara. La vinculació de la Rosa amb COOP57 es va iniciar a través d'Arç. L'any 2000, va entrar a formar part del Consell Rector de COOP57 en representació d'Arç. Aquests darrers anys, la Rosa ha estat secretària de l'entitat, des del 2003 fins al 2010, i vicepresidenta.

COOP57 es va crear l'any 1996 com a cooperativa de serveis gràcies a l'impuls de treballadors de l'aleshores desapareguda Editorial Bruguera que van voler disposar una part de les indemnitzacions rebudes per crear una caixa de resistència. Durant els anys següents, COOP57 va anar creixent de manera sostinguda. I a partir de l'any 2005 es va fer un salt, en forma de creixement en xarxa, que va donar lloc a la creació de COOP57-Aragó. I des d'aleshores s'han consolidat les seccions territorials de COOP57-Madrid (2006), COOP57-Andalusia (2008) i COOP57-Galícia (2009). COOP57 és una cooperativa de serveis financers que té com a objectiu concedir préstecs a projectes i entitats de l'economia social. Els seus recursos econòmics provenen dels seus socis (entitats de l'economia social i solidària i persones sòcies),

M.P.

que són també els qui gestionen què fer amb els seus estalvis. I es diferencia de les entitats de les finances ètiques per dues característiques: la seva voluntat transformadora i incidència revolucionària en la societat, i perquè no concedeix crèdits a les persones sòcies.

Com vas arribar a la presidència de COOP57?

Quan es va jubilar en Jordi Pujol, president de COOP57 des del 2004 i fins al 2010, es va plantejar consolidar encara més un equip de treball, que ja existia en certa manera, perquè ja funcionàvem com a comissió delegada. Així, després de la jubilació d'en Jordi, es va elegir en Fernando Cid, de Mol-Matric, nou president de COOP57. Aleshores es

van crear dues vicepresidències amb l'objectiu, també, d'incorporar altres seccions. Una de les vicepresidències la va assumir Aragó, i l'altra, jo. Durant dos anys i mig, en Fernando va ser president de COOP57, fins que ho va deixar per dedicar-se íntegrament a la seva cooperativa. En aquell moment ens vam plantejar tota una sèrie de coses. I amb la comissió delegada es van discutir les diferents possibilitats que teníem d'afrontar aquella nova situació. Després de valorar les diferents possibilitats, vam optar perquè la vicepresidència agafés les funcions de la presidència, i amb la condició de cobrir aquest lloc fins que s'acabés el mandat de la presidència que havia començat en Fernando, cosa que passarà a la tardor del 2013.

Rosa Miró.

En què consisteix la presidència de COOP57? Quina és la feina que has de dur a terme?

D'entrada, cal dir que COOP57 no és pas una entitat presidencialista. La cooperativa funciona amb equips de treball, tant pel que fa als professionals com pel que fa a la gent que forma part dels òrgans de govern de la cooperativa. La presidenta, per exemple, no obre les reunions del Consell Rector, però sí que cal la seva presència a l'assemblea, perquè a COOP57 hi han moltes persones que són sòcies col·laboradores, i si existeix aquesta estructura, també cal que la visualitzin. Però es fa per una qüestió formal, i no pas per convicció d'autoritarisme.

La feina de la presidència de COOP57 consisteix en la representació de la cooperativa. En el moment en què es requereix que algú representi COOP57, aquesta tasca correspon sovint a la presidenta. Les firmes, per exemple...

Després, hi ha un altre tipus de feina concreta, que jo entenc que va lligada a una certa actitud personal i amb un càrrec d'aquesta mena. Des de la presidència de COOP57, sobretot des de les dues últimes i també des de la meua, hi ha una voluntat de representar el conjunt de sensibilitats que la cooperativa agrupa. De cobrir un paper que contribueixi a enfortir la cohesió de l'organització. Quan es va plantejar la possibilitat que jo assumís la presidència, és una de les coses en les quals personalment vaig pensar. És una qüestió d'actitud. La persona que assumeix la presidència ha estat elegida per consens. Pel consens de l'organització; i la presidenta hauria de respondre a aquest consens de l'organització. La veritat és que a COOP57 no costa gens fer-ho, ja que les discussions i els debats es donen des d'actituds constructives.

I tu personalment com afrontes aquest nou repte de la presidència de COOP57? Hi ha algun encàrrec especial que hagi de dur a terme? Com es tradueix això en hores?

De fet, pel que fa al nombre d'hores, com que es treballa en equip, la presidència no em representa gaires hores més que les que ja dedicava anteriorment a la cooperativa. Tam-

Rosa Miró és presidenta de Coop57 des del juny de 2012.

bé depèn del moment: si coincideix amb una època d'assemblees, si toca anar a algun acte o si m'han de fer una entrevista..., com avui.

Amb la meua cooperativa, amb Arç, no només pel que fa a la presidència de COOP57, sinó també per tota la resta d'àmbits en els quals intervé, hi ha una sèrie d'hores que la cooperativa destina a les relacions d'intercooperació. En el cas de COOP57, ocupa un temps que potser estaria bé reduir. L'aposta d'Arç per l'economia social i solidària és molt important, i hi han persones d'Arç que dediquen part del seu temps (del temps de la cooperativa i del seu personal) a fer tasques d'aquesta mena. Com que la meua funció a Arç és més administrativa que d'atenció al públic, això em permet combinar una mica millor els horaris. I si una tarda no hi sóc, puc compensar-hi estant-hi en un altre moment. I això facilita molt la meua feina. Però la veritat és que no he incrementat les hores que ja hi dedicava quan era vicepresidenta, potser un parell d'hores més al mes.

En els darrers anys, el creixement de COOP57 ha estat exponencial. Com veieu aquesta nova etapa?
COOP57 va creixent. Ha tingut un increment tant pel que fa a les

entitats que en formen part com pel que fa als préstecs que es donen. També ha crescut en el nombre de socis col·laboradors i en el de treballadors, i també han augmentat les seccions. El creixement s'està donant en tots els àmbits. Però és un creixement sostingut i controlable. No s'ha fet un salt enorme, sinó que és un creixement que en el pla de treball de cada any es pot anar organitzant en funció del que pots preveure i controlar.

Hi ha hagut una voluntat de no créixer més?

A veure, no és qüestió de dir que no. No s'ha dit mai que no a créixer. Però tampoc no hem fet campanyes. Per exemple, en el cas del creixement en xarxa de les seccions, això sí que s'ha controlat molt. Primerament va néixer la secció d'Aragó, i es va anar consolidant. Quan la secció d'Aragó ja va estar consolidada, va sorgir la de Madrid, i va es consolidar una mica. I així successivament, i no pas totes les seccions de cop. També hi ha un tipus de control, si es vol, per dir-ho d'alguna manera, que funciona no per activa, sinó per passiva. Això vol dir que hi han iniciatives d'aquí, de Catalunya, pel que fa a desenvolupar grups locals.

Si COOP57 decidís fer una campanya per promocionar els grups locals, segur que en sortirien uns quants. El control passiu consisteix a no fer aquesta campanya i a esperar que les iniciatives sorgeixin del territori. El procés és molt més lent, però la dinàmica de creixement és molt més sòlida.

Com ja he dit, hem crescut en nombre d'entitats i persones sòcies, en nombre de seccions, en nombre de crèdits, i l'estructura ha anat creixent també. Cada any, dins del pla de treball, s'ha plasmat aquesta voluntat. En el pla de treball de l'any passat, per exemple, l'esforç en estructura anava dirigit a reforçar la de les seccions territorials. Aquest any, va dirigit als serveis centrals.

Es pot dir que COOP57 pot morir d'èxit?

No, no. No morirem d'èxit, però de fracàs tampoc. Jo hi he estat des del començament, i el procés que s'ha viscut ha estat una evolució molt natural. I no s'han viscut les crisis de creixement que es donen a moltes altres organitzacions. (La crisi que ha viscut COOP57 va ser d'adequació a l'evolució de l'economia social, però no va ser una crisi produïda perquè es fes més gran.) I això ha estat així perquè s'ha gestionat molt bé l'aspecte del creixement. Els canals de creixement han estat molt controlables: hem anat on ens han demanat que anem, sense fer campanyes per forçar instal·lar-nos allà on la cosa no estava madura.

Abans de la crisi econòmica, en algun moment es va plantejar fer una campanya per veure si captàvem més socis. Ho vam ajornar: en aquell moment no es va fer, i després va venir la crisi i ja no va caldre, perquè els socis van venir sols.

La crisi ha fet que tinguem més socis col·laboradors i també més entitats sòcies. Per quin motiu?

Per a les entitats sòcies el motiu és que COOP57 és un recurs a l'hora del finançament, quan totes les altres portes estan tancades. El tractament que es fa a COOP57 i la manera com s'ajuda la gent és diferent, i això les entitats ho saben. Per a les persones, o per a algunes

entitats que dipositen estalvi, els motius són més diversos. D'una banda, hi ha la qüestió del desprestigi del sistema financer convencional, del que ha portat a la crisi. I, en certa manera, també té a veure amb una certa expansió de les finances ètiques en general. Ja feia temps que se'n parlava, però ara sí que està sent més important. De l'altra, hi ha la voluntat de fer alguna cosa "de profit" amb els seus estalvis.

Però una de les diferències de COOP57 respecte a les entitats de les finances ètiques és la clara voluntat de transformació social. Com s'enfoca, això?

Quan parlem de la tasca de transformació social que duu a terme COOP57, podem dir que es dona en dos vessants ben diferenciats: el primer, en la mateixa organització de COOP57, en l'estructura i el funcionament de la cooperativa, perquè la gent (les entitats i les persones sòcies) pot participar directament en la gestió dels seus diners, és a dir, que les persones i les entitats sòcies són responsables del que es fa amb els seus diners.

L'altre vessant està format pels préstecs que es fan a les entitats, perquè podem dir que no es financien convencional, per entendre'ns, sinó que tot projecte que es financia (i projecte no vol dir pas que sigui nou) ha de respondre a uns criteris socials i de transformació. També, indirectament, en certa manera, amb aquest finançament moltes vegades s'ajuda a la promoció local i al desenvolupament local amb uns criteris cooperatius. No cal que les entitats siguin cooperatives, però sí que es fa palès, en la manera de treballar, que al darrere hi han els valors del cooperativisme. En aquest sentit, la feina de COOP57 consisteix, en part, a introduir els valors cooperatius en una entitat que potser no és cooperativa. O en altres casos pot introduir valors de responsabilitat social. Tot això és una feina directa, que fa COOP57, amb una incidència real.

Els paràmetres d'admissió per a les entitats no han variat aquests anys?

Han evolucionat en funció de nous productes que s'han fet, que respo-

Les persones i les entitats sòcies són responsables del que es fa amb els seus diners

nen més als interessos de la situació actual, però els criteris no han variat pel que fa als valors.

Abans hi havia el criteri molt estricte que el projecte que s'hagués de finançar havia de ser d'inversió. Però ara, amb la situació que estem vivint, tot això ha canviat. Continua havent-hi la qüestió de la inversió com a preferent, perquè és allò que pot transformar l'economia, però també hi han altres especificitats de les cooperatives i d'altres entitats que cal tenir en compte. Per exemple, tot l'assumpte referent al que seria el capital.

A banda de l'avaluació econòmica dels projectes, totes les entitats de COOP57 ja han passat un filtre social. I la part econòmica la continuem tenint molt en compte, perquè el que volem és continuar donant préstecs. Però a l'hora de donar préstecs hem d'assegurar als nostres socis que els seus diners no es perdran. I el que hem de fer és donar més préstecs. I treballem una sèrie de condicions per poder donar seguretat als socis estalviadors que la gestió dels seus diners està ben feta.

Han augmentant els impagaments a causa de la crisi?

Més que impagaments, el que hi ha és dificultat per tornar els diners en el termini acordat. Sí que hi ha alguna entitat que ha tancat activitat, però la morositat és molt baixa. La gent avaladora respon. De dificultats per una part de les entitats per a tornar els préstecs sí que n'hi ha. També hi ha tota la qüestió de l'avançament de les subvencions, i com que la Generalitat no està pagant, en algun cas hem de passar d'avançaments a préstecs.

I COOP57 continua fent la feina i, com diria el nostre vell amic Gramsci, continuen organitzant-se perquè «avremo bisogno di tutta la vostra forza». ■

La presència de les cooperatives elèctriques a Catalunya

Ignasi Faura Ventosa
Advocat

El 1883, s'instal·là a Barcelona la primera central d'electricitat. La companyia més coneguda va ser la canadenca Barcelona Traction, que el 1925 ja produïa i distribuïa el 70% de l'electricitat de Catalunya. El 1906, amb la instal·lació del corrent altern i del sistema universal de distribució, es va generalitzar l'ús de l'electricitat, que va entrar a les llars a partir del 1910. El ràpid desenvolupament de l'electricitat va permetre l'èxit de la segona fase de la revolució industrial a Catalunya. Atès l'alt cost que tenia la producció d'electricitat a gran escala i l'establiment de xarxes de distribució, el sector va caure en mans d'un poderós oligopoli, que imposà uns preus molt elevats. Enfront d'aquesta situació, van sorgir diferents projectes locals que buscaven la reducció del preu de l'energia. És llavors que van aparèixer les cooperatives d'electricitat. Les primeres cooperatives que es coneixen són la barcelonina La Nova Electricitat Obrera, del 1909,¹ de la qual no tenim més dades, i la Cooperativa Manresana de Energia Eléctrica i la Cooperativa Eléctrica de Valls, totes dues del 1912. La Cooperativa Manresana d'Energia Eléctrica,² amb un capital de 100.000 pessetes, dividit en mil accions de 100 pessetes cadascuna, la van constituir un grup d'industrials manresans que tenien per finalitat l'obtenció d'electricitat a preus més baixos. Des del començament, acordaren amb la companyia Energía Eléctrica de Catalunya, SA (EEC) un conveni de subministrament d'electricitat exclusiu a Manresa i comarca. Un nou servei, però, posteriorment es va establir a Santpedor, Sant Fruitós de Bages, Balsareny, etc., de manera que, de fet, es va convertir en una filial d'EEC, que adquirí les seves accions. La Cooperativa va subsistir fins a finals de la guerra civil.

Cooperativa
Eléctrica de Valls.

Les 3 xemeneies
emblemàtiques de
La Canadenca, al
Paral·lel de Barcelona.

La Cooperativa Eléctrica de Valls es constituí també el 1912, arran del tancament de La Mercantil Eléctrica de Valls. Un grup d'industrials en promogué la creació amb un capital de 200.000 pessetes, dividides en quatre mil accions de 50 pessetes cadascuna.³ L'anunci previ que van publicar els seus promotors explica bé la raó i la naturalesa d'aquests projectes: "1. Es constitueix una societat anònima amb la denominació de Cooperativa Eléctrica de Valls; 2. El capital serà de 150.000 pessetes, en accions de 50.000 pessetes cada una; 3. Els accionistes tindran el fluid a preus més limitats; 4. Els resultats de la societat es repartiran una part a fons de reserves, una altra part per reduir el preu als socis consumidors, i altra part com a dividendes

per als accionistes.” Al cap de poc temps, el 60% del capital va ser comprat per la companyia Riegos y Fuerzas del Ebro, que va acabar absorbint la Cooperativa. Més endavant es van crear la Cooperativa Bergadana d'Electricitat, la Cooperativa Elèctrica de Sabadell i, el 1919, la Cooperativa Elèctrica de Vilanova i la Geltrú.

El 1920, a Barcelona, es va constituir la Cooperativa de Fluid Elèctric (CFE), promoguda per importants industrials del tèxtil, com ara els Caralt, Sedó, Güell, Bertrand, Rivière i Roca, entre els seixanta socis fundadors, amb un capital de 12.500.000 pessetes, en accions nominatives de 500 pessetes, que buscaven reduir el cost de l'electricitat. Als fundadors els corresponia un vot per cada acció; als anomenats socis cooperadors, un per cada deu; i als consumidors associats, cap, ja que no tenien dret a votar. Després d'absorbir altres petites societats, va acabar fixant el seu nom com a Cooperativa de Fluido Eléctrico, SA per tal de poder emetre bons convertibles i accedir en millors possibilitats al mercat financer. Va ampliar el

Camprodón és l'únic municipi català on el subministrament elèctric ha estat i és en formula cooperativa.

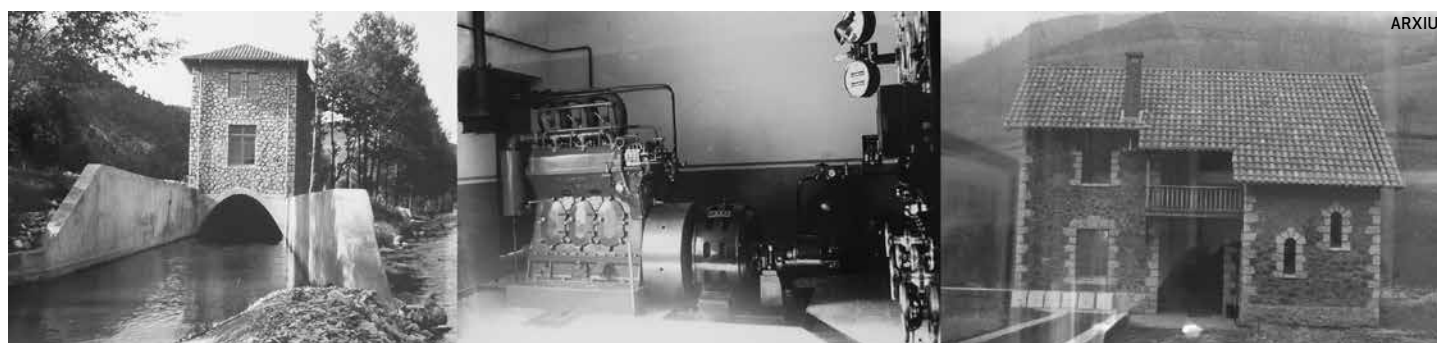
capital a 50 milions de pessetes i va ampliar les zones d'accés entrant en la producció de la tèrmica d'Adrall, a l'Alt Urgell. El 1928, arribà a un acord amb Catalana de Gas i Electricitat, SA, que havia comprat un paquet d'accions de CFE i que va arrendar la seva xarxa elèctrica i les seves filials dels salts del Ter i del Cinca a la Cooperativa, per així centrar-se per la seva part en el negoci del gas. L'any 1934, tenia 72.109 abonats i subministrava pràcticament el 20% de l'energia que es consumia a Catalunya. Aquestes cooperatives mercantils —presentes també en altres activitats econòmiques, tot i que amb un pes minoritari— que existien basant-se en el Codi de Comerç, trobaran la seva definició posteriorment en la Llei de bases de la cooperació, que distingirà entre cooperatives populars, el fi de les quals era la millora de les condicions de vida dels obrers i classes modestes, i les mercantils, que perseguen tan sols el rendiment dels negocis dels associats, tal com es definia a l'article 12 de la Llei. A partir dels anys vint, s'obrí una nova fase de creació de cooperatives elèctri-

Llei de Bases de la Cooperació distingí entre les cooperatives populars, el fi de les quals era la millora de les condicions de vida dels obrers i classes modestes, i les mercantils.

ques a Catalunya orientades a tots els consumidors, sense la preeminència dels industrials en la seva creació i gestió, en forma de cooperatives de consumidors o mutualistes, que després s'anomenaran “populars”, d'acord amb la nova Llei.

Aquesta orientació va quedar recollida en nombrosos estatuts socials de les cooperatives. Es pot veure clarament en el projecte d'Estatuts per a la cooperativa d'Electricitat de Canyelles del 1931,⁴ que diu: “[...] amb el nom de Cooperativa d'Electricitat de Canyelles, es constitueix a l'esmentat poble una societat cooperativa de producció i consum, de caràcter purament mutualista, i per tant sense finalitat de lucre, l'objectiu de la qual serà produir i distribuir l'electricitat

Central de Rocassas, de la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric de Camprodón, el 1936.

JOAN AYMERICH

Central transformadora de Cooperativa de Fluido Eléctrico SA (CFE) a Mataró.

necessària per als seus associats. [...] Poden participar en aquesta tots el veïns del poble que acceptin aquests Estatuts. [...] Cada associat tindrà un sol vot.”

El 1927, es constituí de nou, i amb aquest caire popular, la Cooperativa Elèctrica de Valls, amb una nova central de producció, i l'any següent la major part dels vallencs eren usuaris de la cooperativa i s'havien donat de baixa de Riegos y Fuerzas del Ebro, que havia absorbit l'anterior cooperativa, on encara es mantingueren la major part de les indústries.

El 1932, es va crear la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric de Reus com una cooperativa de consum, i l'any següent començà a donar servei després de muntar una central tèrmica. El 1933, es creà la Cooperativa Elèctrica Popular del Penedès, i el 1935, la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric de Camprodon, que avui encara es manté activa. Durant aquells anys, es crearen altres cooperatives elèctriques populars, com es pot veure al quadre següent, si bé les darreres no arribarien a funcionar. ■

Quadre de les cooperatives elèctriques de Catalunya

1. Coop. Manresana de Energia Eléctrica, 1912-1939, Bages
2. Coop. Eléctrica de Valls, 1912-1927, Popular -1948
3. Coop. Eléctrica de Mont-roig, 1920-1939
4. Coop. Eléctrica de Salt y Santa Eugenia, 1929-1957
5. Coop. Popular de Fluid Elèctric, 1932-1940
6. Coop. Eléctrica Popular del Penedès, 1933
7. Coop. La Pirenaica 1923, Bescaran / Alt Urgell
8. Coop. Popular d'Arfa, 1925, Alt Urgell
9. Coop. Castellbonense, Castellbó / Alt Urgell
10. Coop. Sant Martí Cava / Alt Urgell
11. Coop. Eléctrica Urgelense, SA, 1925-1943, el Pont de Bar / Alt Urgell
12. Coop. de la Central del Molí Fornols del Cadí / Alt Urgell
13. Coop. Eléctrica Popular de Vilanova i la Geltrú, 1919-1940
14. Coop. Eléctrica Popular del Penedès, 1933
15. Coop. Popular de Fluid Elèctric de Camprodon, 1935 / viva
16. Coop. de Fluido Eléctrico, SA, 1920, Barcelona
17. Coop. Eléctrica de Granollers, ¿1934?
18. Coop. Eléctrica Sadurninense
19. Coop. Mollonense de Fluido Eléctrico, 2005, Molló
20. Coop. Fluid Elèctric de Lleida, 1934
21. Coop. d'Electricitat de Canyelles (mutualista), 1931
22. Coop. La Nueva Electricidad Obrera, 1909-1916, Barcelona, AT
23. Coop. Popular de Fluid Elèctric de Tarragona, 1936 (no arribà a funcionar)
24. Coop. Popular de Fluid Elèctric de Reus, 1932
25. Coop. Bergadana d'Electricitat, ¿1916?
26. Coop. Elèctrica de Sabadell, ¿1912?
27. Coop. Eléctrica de la Seu d'Urgell, 1930
28. Coop. Eléctrica de Sant Sadurní d'Anoia, 1931

1. Rafael Celada. *Aproximació a l'Atlas Cooperatiu de Catalunya fins al 1936*. Barcelona: Institut de Promoció i Formació Cooperativa. Departament de Treball. Generalitat de Catalunya.
 2. Joan Carles Alayo i Jordi Nadal. *L'electricitat a Catalunya: de 1875 a 1935*. Lleida: Pagès Editors.
 3. Vicenç Gascon i Ernest Ribé. *La Cooperativa Elèctrica de Valls, 1924-1948: Un cas atípic en el procés d'electrificació de Catalunya*. Valls: Institut d'Estudis Vallencs.
 4. Joan Carles Alayo. *Arxiu del Govern Civil de Barcelona, Negociat de Societats*, foli 146, núm. 15015.

El cooperativisme avui a Mataró

Margarida Colomer i Rovira
Historiadora

Últimament tornen a sonar amb força les veus dels cooperadors de Mataró. Veiem amb satisfacció com es va recuperant el patrimoni de la Unió de Cooperadors per a la ciutat, gràcies a la lluita constant de socis cooperadors i de diferents sectors polítics de l'Ajuntament de Mataró. El setembre del 2010 es va començar amb unes jornades cooperativistes per divulgar aspectes d'economia social i la història de les cooperatives a Mataró; i també es va fer una exposició sobre la història del cooperativisme al nostre país. Més recentment, l'octubre del 2012, amb motiu de la celebració de l'Any Internacional de les Cooperatives, es va organitzar la Setmana Cooperativista, promoguda per la Fundació Unió de Cooperadors i l'Institut Municipal de Promoció Econòmica de Mataró.

Les activitats es van desenvolupar en el nou espai recuperat i emblemàtic del moviment cooperatiu mataroní: l'edifici del Cafè de Mar, antiga seu de la cooperativa La Marítima. Els actes van ser oberts a la població en general, sensible als valors cooperatius, i especialment als socis cooperadors. Dins aquest marc, hi havia una exposició permanent sobre el coope-

rativisme a Catalunya. Es va organitzar dues jornades amb ruta guiada per al coneixement de les trenta-set cooperatives històriques de Mataró, des de mitjans del segle XIX fins al 1939. Hi van haver tallers de cooperació a diverses escoles de la ciutat, cinefòrum i quatre conferències, sobre els temes següents: les dones cooperativistes; la promoció que es fa al Quebec de l'economia social, a càrrec de Patrick Duguay, president de Le Chantier; el finançament de

La Cooperativa Obrera del Forn del Vidre va ser una de les emblemàtiques del cooperativisme mataroní.

La sala Clap és una de les cooperatives emblemàtiques del Mataró d'avui.

les cooperatives; i les cooperatives avui a Mataró.

Aquesta última conferència va presentar la recerca que es fa sobre les cooperatives de treball associat que hi han actualment a Mataró. La majoria d'aquestes cooperatives es van crear a finals dels anys seixanta i setanta del segle passat; i han arribat fins a l'actualitat. També n'esmentem unes quantes que ja han plegat, però a les quals dediquem un record a causa de la seva importància.

Artijoc i Claraboia són dues cooperatives matoronines que segueixen endavant.

La Cooperativa Obrera del Forn del Vidre i la Unió de Cooperadors són dues de les entitats d'economia cooperativista més emblemàtiques a la ciutat. La del Forn del Vidre, una cooperativa de producció, fou creada el 1920; i La Unió de Cooperadors va néixer el 1927 com a resultat de la unió d'unes cooperatives de consum. La del Forn del Vidre, l'any 2009, va haver de tancar les portes a causa de la crisi econòmica. En aquest moment, s'està recuperant la majoria del patrimoni de la Unió de Cooperadors, tal com ja es va explicar en un altre número d'aquesta revista. Totes dues formen part del patrimoni cooperatiu de la ciutat. La cooperativa de l'Escola Bons Amics, que va néixer al barri Cerdanyola durant el curs 1969-1970, no es va poder legalitzar com a cooperativa fins al 1974-1975; i encara constava com a cooperativa industrial. Aquesta escola d'educació infantil i primària, per voluntat de l'associació de pares i del claustre de mestres, el 30 de juny del 1978 va voler passar a la xarxa d'escoles públiques de la ciutat, amb el ferm compromís d'impulsar l'escola pública, gratuïta, de pedagogia activa i catalana.

Aquest mateix any, es va crear la Cooperativa d'Habitatges Laye, que també forma part de la Unió de Cooperadors. Aquesta cooperativa va fer tres blocs de pisos als barris de Rocafonda i el Palau, té arrendat

un local de planta baixa a l'IME, i els seus rendiments estan destinats a la Fundació Unió de Cooperadors, per finançar la Beca de Recerca Joan Peiró.

El 1972, es va crear la Llibreria Robafaves com una secció de la Unió de Cooperadors. En principi estava ubicada a la Muralla de Sant Llorenç, 21, on hi havia la Cooperativa de Crèdit i Estalvi de Barcelona. El 1975, es va crear la Llibreria Robafaves com a tal, i el 1978 es van constituir com a cooperativa de treball associat. Aquesta cooperativa ha estat un referent a la ciutat, per la seva divulgació cultural i implicació en els actes festius i culturals. Ha promogut projectes innovadors, com ara el Llibre Gegant de Sant Jordi o la narració de contes per a infants. Ha portat els contes als grans i als més xics. Ha estat un dels motors per promoure la literatura i la història de la ciutat i del país. A partir de Robafaves es va crear un nou ofici: el de llibreter entès com a gestor cultural al servei de la ciutat. Aquesta manera de fer ha estat reconeguda en diversos premis que els han concedit entitats d'arreu de Catalunya. Com a cooperativa, Robafaves s'ha dedicat a promoure el seu producte, el llibre, però amb el ferm compromís de ser un servei cultural a la ciutat i al seu entorn. Avui passa un moment difícil; esperem que el pugui superar de manera satisfactòria.

El mateix any 1972, es va fundar el Col·lectiu Ronda, una cooperativa d'advocats que aquest 2012 ha celebrat els seus quaranta anys de treball cooperatiu, assessorament laboral, social, ambiental i econòmic. Va ser creada a Mataró pel conegut advocat i cooperativista Pep Manté, juntament amb un grup d'advocats com ara Francesc Gallissà, Josep M. Gasch, Angelina Hurios, Jordi Pujol i Moix i Joan Ll. Jornet. A hores d'ara té noranta socis, i el Consell Rector de l'entitat està format per gent jove, que dirigeix la cooperativa amb el mateix esperit progressista que els qui la van fundar.

A partir dels anys vuitanta, es van tornar a crear noves cooperatives. Unes quantes han desaparegut, com ara La Paleta, cooperativa de construcció; o Clic-Traç, cooperativa de disseny gràfic; o Arcàdia, cooperativa de gestió cultural, que va tancar les portes ara fa un any, però que té el projecte de tornar a obrir ben aviat. Per tant, el futur és esperançador.

La cooperativa Artijoc, de treball associat, d'iniciativa social i sense afany de lucre, que va ser fundada el 1999, actualment és formada per Mireia Riera i altres dones, joves i amb empenta. La seva activitat se centra a oferir béns i serveis de cultura, lleure i educatius. Les activitats que ofereix són dels àmbits del joc infantil i jove, la cooperació,

la interculturalitat i l'educació per la pau. La seu de l'entitat, al carrer de Sant Antoni de Mataró, és El Gronxador, una botiga que alhora és un espai de joc i de trobada adreçat a pares i avis que vulguin compartir amb els infants una estona de joc i de lleure.

Recentment s'han creat altres cooperatives, com ara Claraboia, nascuda el 2010, una cooperativa de treball associat, integrada per tres socis, que es dedica a la producció, realització i desenvolupament audiovisual i de multimèdia. La seva activitat s'orienta a projectes d'economia social, cooperatives i entitats solidàries.

Entre les cooperatives creades recentment, hem trobat les següents: 1) Abacus, de material de jocs, llibres per a grans i per a infants; no fa gaire s'ha traslladat a una zona comercial més dinàmica, la Riera. 2) Autoescoles Freta, escola de conducció de vehicles. 3) Clac, sala de concerts i discoteca coneguda com a Sala Clap, on actuen actors d'arreu del món molt ben considerats pel seu treball musical. 4) Musicoop, cooperativa creada el setembre del 2012 i integrada per professors que havien format part de l'Escola Municipal de Música de Mataró; està associada a la cooperativa Visual Sonora, que forma part del projecte Casa de la Música de Mataró, i la sala Clap; l'objectiu és mantenir l'Escola Municipal

de Música amb el mateix projecte pedagògic que tenien els cursos anteriors. 5) Datum, de suport informàtic en gestió administrativa, manteniment, xarxes estructurades, instal·lació i equipaments, consultoria i projectes. 6) Equimar, Equipaments d'Oficina Maresme, de venda i servei tècnic de màquines i mobiliari d'oficina. 7) La Mata Jardiniers, cooperativa de disseny, construcció i manteniment d'espais enjardinats i servei de floristeria. 8) PantiMaresme, de fabricació de mitges i mitjons. 9) Pica-tapa, de servei de bar i restaurant, més conegut per L'Atzucac. 10) V&H, Enginyers Consultors, cooperativa que dona servei d'assessorament, estudi, execució i control de projectes d'enginyeria i urbanització industrial, en especial sistemes de gestió i de qualitat i medi ambient. 11) Gespreven, de servei sobre riscos laborals. 12) La Central Biològica, que es dedica a la venda de productes d'agricultura ecològica. 13) Soldi-Pack de JYR Pruna, de disseny i construcció de maquinària per a l'embalatge.

14) Incod Enginyeria Industrial, que ofereix solucions de programari per a la identificació i traçabilitat de productes amb sistemes d'etiquetatge i marcatge. 15) Cooperativa E-SPIRA-Mirabilis Heath, de serveis de consultoria tècnica de salut. Aquestes cooperatives de Mataró estan en plena activitat, i això ens

demonstra que el cooperativisme avui és ben viu a la ciutat. Com podem observar, n'hi han que formen part del sector de serveis, i d'altres del de producció, algunes de les quals estan immerses en un mercat emergent i de futur. La Fundació Unió de Cooperadors, d'acord amb l'Institut de Promoció Econòmica de l'Ajuntament, promou el model cooperatiu d'empresa. El moviment per la recuperació del patrimoni de la Unió de Cooperadors viu uns moments esperançadors. Podem constatar, doncs, que l'economia solidària és un factor econòmic i social de futur a la ciutat. En aquestes jornades cooperativistes de Mataró, s'ha deliberat sobre l'existència del model cooperatiu d'empresa i del moviment cooperatiu en general, la qual cosa ens ha obligat a reflexionar sobre el concepte d'empresa, però també sobre quina economia i quina societat volem. Pensem que hem de continuar promovent aquest model d'empresa i d'economia real per construir un món més just i solidari.¹ ■

ClicTraç cooperativa tancada el 2012.

La llibreria Robafaves actualment resta en un impàs.

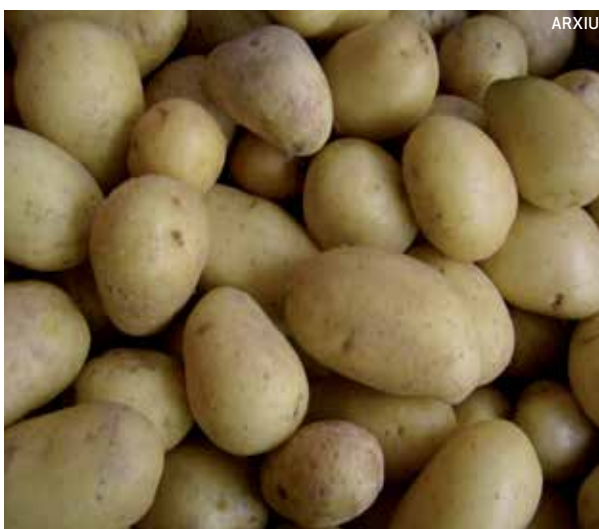
1. Les dades de les empreses cooperatives estan extretes d'una recerca inèdita feta per la mateixa autora. Les bases de dades de les empreses cooperativistes més recents les ha extretes del Catàleg de Cooperatives de Treball de Catalunya. Entrevistes i recerca fetes a cada cooperativa en particular. També ha utilitzat fons documental de la Fundació Unió de Cooperadors.

Els cops del mercat al medi ambient

Txiqui López Campos

Encara avui recordo la cara de sorpresa i, més tard, les riallades d'aquells pagesos hondurenys als quals els vaig explicar que a Espanya es multaven els ramaders que produïen més llet del compte. La seva tasca diària, que es limitava a intentar superar el dia a dia amb els pocs aliments dels que podien disposar, no els permetia poder entrar en els raonaments de la macroeconomia que regeix totes i cadascuna de les nostres vides, i que en conseqüència també esquitxa les seves.

Una comunitat camperola gairebé aïllada d'altres nuclis poblacionals viu la seva realitat des d'una òptica tan àmplia com la que poden abastar els seus ulls des del punt més alt de la seva localitat, tan gran com el recorregut abastable per les potes dels seus rucs, tan profunda com les dimensions de seva arada. Aquestes dimensions marquen, entre altres coses, les possibilitats que tenen per tirar endavant únicament i exclusivament amb els recursos de què disposen. Antany totes les comunitats del món es regien per aquestes normes, que de mica en mica van anar ampliant fronteres, fins que va arribar el moment en què aquestes van deixar d'existir i les possibilitats de la comunitat s'han estès per tot el planeta. El mercat ha esborrat les fronteres i ens ha ofert la possibilitat de tenir taronges tot l'any. Això, sí: qui sigui capaç de controlar tot el mercat de taronges tindrà beneficis cada dia, una magnífica oportunitat per als avariciosos. Però va arribar el dia que els governs de la Unió Europea, empesos pels mercats, van dir qui podia produir taronges i quantes cadascú i van crear la Política Agrària Comunitària (PAC). La PAC indica quins són els productes que s'han de conrear i la subvenció de la qual pot gaudir cada agricultor; però, això sí: no posis al mercat més quantitat de producte que la que jo t'indiqui, i

la resta llença-la, i fins i tot de vegades llença tot el que has produït, segons el que t'indiqui el mercat: el mandat. Però tu, tranquil, ja que cobraràs la subvenció. No importa produir per al consum, sinó per a la subvenció, els diners, que al final és allò que t'emportes.

Però anem a veure quina és l'altra cara de la moneda des dels ulls del consumidor. Arruïnat, sense feina, la casa va volar, i amb ella tota la inversió ja feta durant vint anys i que veu que una taronja li costa tant que li és gairebé impossible pagar-la. Encén el televisor i veu que milers de tones de taronges es llencen als abocadors, on es troben amb pomes, pans, plàtans i una infinitat d'aliments cultivats o elaborats per ser llençats. El consumidor només pot agafar la taronja que li donen al menjador comunitari: rebre la caritat de qui té taronges tot l'any.

Però aquest no és pas l'únic problema que genera la política de la subvenció, ja que, sens dubte, el que anem perdent és la identitat i la sobirania. La nostra identitat com a comunitat ens feia ser cèlebres per les nostres taronges, úniques, i d'un sabor exquisit. El cultiu de les taronges era el que unia tots els habitants d'aquella petita vall, l'amor i l'afecte amb què es treballava la terra, els coneixements i les experiències que han passat de generació en generació, o simplement el plaer de passejar entre els tarongers en flor. Ara, la major part d'agricultors i ramaders no gaudeixen de la seva feina: la pateixen, i s'han convertit en atents lectors del BOE, on s'indiquen les subvencions previstes, i des del seu tractor articulat s'entesten a conrear més i més sense importar el gust de la taronja: només cal fer taronja, ja que la subvenció ho demana! Hem deshumanitzat una cosa que és intrínsecament humana: el camp i la seva gent. En con-

seqüència, veiem que els tractaments contaminadors de les collites, els desmunts, la contaminació dels aqüífers, les grans extensions de monocultius i la pèrdua de les tasques tradicionals del camp van generant un paisatge menys rural i més semblant a una factoria de generació de taronges en cadena.

Altres vegades llegim titulars com ara aquest: “El 60% dels excedents es converteixen en pèrdues per als fabricants.” ¡Pèrdues! No pot ser: he de guanyar diners, no em preocupa llençar el producte, m’importen les pèrdues econòmiques, he vendre d’una altra manera.

Mentrestant, els sòls s’empobreixen i es contaminen a causa d’una producció subvencionada, excendentària i disbauxada.

Un informe encarregat per l’Organització de les Nacions Unides per a l’Agricultura i l’Alimentació (FAO) a l’Institut de Biotecnologia i Aliments SIK de Suècia ha posat de manifest que anualment es llencen a les escombraries uns 1.300 milions de tones d’aliments, una quantitat comparable a la del conjunt d’aliments que es produeixen a l’Àfrica subsahariana. La pèrdua d’aliments es produeix en el moment en què s’inicia la producció agrícola, un degoteig continu

La mala gestió costanera al conjunt d’Espanya provoca la periòdica necessitat de regenerar platges, fer dragatges i recuperar passejos marítims

Pragat de platges.

que acaba en l’última baula de la cadena i que també està implicada en el malbaratament alimentari: la dels consumidors.

Podríem posar exemples tan clars com ara la pèrdua d’aliments per qüestions econòmiques o especulatives: recordem que cada any es llencen milions de quilos de plàtans de les Canàries; al començament d’aquest any, sense anar més lluny, s’han llençat 740.000 quilos de plàtans a les escombraries arran dels baixos preus generats per la saturació del mercat. Un altre exemple és la crisi de la patata del 2011, any en què es preveia que al nostre país es destruïssin 100 milions de quilos d’aquest tubercle. Aquests exemples mostren clarament que, abans de desenvolupar estratègies per incrementar la producció d’aliments, cal treballar en l’aprofitament i/o el mínim desaprofitament d’aquests.

Però la hipòcrita societat que hem creat no deixa de sorprendre’ns amb noves estratègies per vendre i comprar fins al producte més insospitat; en aquest cas, parlo de les emissions de CO₂. Si és ridícul que anem matant el nostre propi planeta, encara ho és més si el que fem és mercadejar amb el verí que el mata. No podríem haver sospitat mai que la compra de contaminació arribés a generar un mercat amb l’excusa de regular precisament aquest mal. Milions d’euros es mouen en un mercat ridícul que, en comptes de rebaixar les emissions, les augmenta amb el pretext de la compra de drets d’emissió. Qui té dret a matar la nostra Terra? Doncs el món globalitzat; més ben dit, el mercat globalitzat, ens empeny a facilitar les condicions i obrir les portes a la contaminació. Ara el més ridícul se serveix en drets d’emissió, sense tenir en compte res més, ni tan sols que és la generació d’un negoci nociu per a tothom.

A Espanya, la Directiva europea que regulava el comerç de drets d’emissió de gasos d’efecte hivernacle es va traslladar el 2004, i el seu principal resultat va ser el primer Pla nacional d’assignació de drets d’emissió (PNA), amb vigència per al període 2005-2007. Aquest Pla fixa un nivell d’emissions objectiu

Es va edificar tant que Espanya té la dotació d'habitatges més alta d'Europa, amb una proporció de 510 cases per cada mil habitants.

per a aquest període de 430,70 milions de tones anuals de CO₂ equivalent, el 40% de les quals corresponen als sectors regulats per la Directiva europea, que són el sector elèctric i l'industrial. El 60% restant de les emissions són a càrrec dels sectors denominats "difusos", dels quals el transport és, amb diferència, el més contaminant. No s'assignen drets d'emissió als sectors difusos.

Ja el 2005, però, les emissions de gasos d'efecte hivernacle per part dels sectors regulats van ser de 189,85 milions de tones de CO₂ equivalent, una xifra superior a la prevista pel Pla.

El segon Pla d'assignació, que es va fer per al període 2008-2012 i és vigent actualment, intenta rebaixar aquest nivell d'emissions per a sectors regulats gairebé un 20% respecte a les emissions reals del 2005. Tot i que [en el moment de redactar aquest article] encara queda temps, sembla bastant evident que Espanya no aconseguirà complir el 2012 els

objectius establerts pel protocol de Kyoto. I continuem venent drets d'emissió.

Un altre dels camps en què el mercat irracional s'ha mogut ha estat la construcció. Un món exageradament inflat des del punt de vista econòmic, ja que els preus eren marcats per la Borsa dins d'un clar exemple de bombolla econòmica.

La venda de cases va començar a pujar d'una manera desproporcionada a mesura que pujaven els preus. La major part dels compradors, i en especial els especuladors, veien que cada dia es revaloraven els immobles i es van llançar a edificar sense mesura ni necessitat real.

Es va edificar tant que Espanya té la dotació d'habitatges més alta d'Europa, amb una proporció de 510 cases per cada mil habitants, segons un estudi de la Fundació de les Caixes d'Estalvis (Funcas). En concret, Espanya supera en gairebé 42 cases la mitjana comunitària, que és de 468,4 habitatges per cada mil ciutadans.

La febre constructora va començar a envair espais naturals, rurals i costaners, i les administracions hi van respondre amb la construcció de passejos marítims, ports i obres de tota mena, moltes de les quals eren faraòniques i amb uns sobre costos desmesurats. Per exemple, les obres hidràuliques del Ministeri de Medi Ambient van patir entre el 2004 i el 2012 un sobre cost de 1.531 milions respecte al pressupost d'adjudicació, segons un document del Govern

Construcció aturada.

que analitza 1.237 expedients de contractació amb desviacions significatives. En aquests expedients hi ha una desviació mitjana del 29%. Però, segons fonts del sector, amb els anys s'havia convertit en freqüent el fet que les constructores anessin als concursos amb ofertes a la baixa i després les presentessin incrementades a l'Administració, la qual cosa per força encaria els projectes.

A la costa, les noves urbanitzacions van portar la invasió d'un insecte, el morrut roig, que està matant la major part de les palmeres datileres de la costa mediterrània. Les urbanitzacions i, en conseqüència, les seves desitjades i valorades zones verdes, necessitades d'arbres i plantes, van començar a importar palmeres sempre buscant el preu més baix, i ho van aconseguir a Egipte, des d'on es van portar milers de palmeres infestades pel morrut roig. La manca d'un control fitosanitari provocat per les presses i la desídia dels governants va provocar l'entrada i la posterior dispersió d'aquest coleòpter per tot el llevant peninsular. És a dir, l'irracional mercat també ha provocat la invasió de la Península per part d'espècies nocives.

Les obres fetes a la zona costanera també han tingut i continuaran tenint conseqüències durant molts anys. La mala gestió costanera al conjunt d'Espanya provoca la periòdica necessitat de regenerar platges, fer dragatges i recuperar passejos marítims, actuacions que representen un cost de 100 milions d'euros cada any. A més, és clar, dels greus problemes que ha ocasionat en el paisatge en general i sobre espècies marines concretes, com ara la posidònia oceànica, una planta que va desapareixent de mica en mica i que era la protecció natural de les nostres costes, a més de servir de refugi de vida imprescindible per a certes espècies de peixos i mol·luscs. El món actualment està regit per una mà especuladora amb nom però sense cara: el mercat que globalitza qualsevol aspecte de les nostres vides. El mercat del verí, juntament amb les "taronges", ens està deixant un futur més fosc i una Terra més pobre. ■

És com un joc

Santos Hernández

Com un joc, sí. Poc abans de les eleccions del novembre passat per al Parlament de Catalunya, un diari va publicar que ell tenia un informe policial que demostrava que el senyor Artur Mas tenia, a Suïssa, comptes bancaris no declarats. Naturalment, calien explicacions: què era aquest informe, qui ho havia redactat i amb quins testimonis, i com havia arribat a la redacció d'aquell diari. Immediatament, el ministre d'Hisenda del govern espanyol, amb l'agradable somriure que és habitual en ell, va contestar –jo, per televisió, el vaig veure fer-ho– que “qui havia de donar explicacions era qui tenia comptes bancaris a Suïssa”. És a dir, el senyor Mas. El senyor Mas, perquè, malgrat que el senyor Fernández Díaz, ministre d'Interior, i el cap superior de policia deien que no en sabien res, el Mundo deia que tenia un informe que ho deia, tot això, i que deia que diu que ho havia fet un departament de policia que diu que depèn, diuen, del Ministeri de l'Interior. Ah. Ves. Resulta que el senyor Artur Mas, mireu quina casualitat, en aquell moment es presentava a aquelles eleccions com a número u d'una determinada candidatura. Aquesta candidatura va guanyar les eleccions (hi va obtenir el doble d'escons que la candidatura classificada en segon lloc), i aquell informe ha desaparegut. Ja no cal. Ningú no l'ha vist mai, i hom ignora si algú veritablement va redactar-ne un. Ja no se'n parla. Ningú no en diu res. Ni el diari, ni el ministre. Ni els jutges, que em penso que alguna cosa haurien de dir sobre la querella presentada per el senyor Mas al diari El Mundo. Tanmateix, dies abans de les eleccions, durant el col·loqui d'una conferència meua, ja una senyora, preocupada, m'havia preguntat “I si hi ha alguna cosa de veritat en tot això?”

Continuem amb el joc. Ara li toca el torn al senyor Oriol Pujol Ferrusola, fill de l'expresident Pujol i que

resulta, mirin, que era el número dos d'aquella candidatura que va guanyar les recents eleccions. Hom demana que sigui imputat, com a “còmplice necessari” sobre una certa trama d'adjudicació d'estacions d'ITV que, segons diu el fiscal acusador, “no llegó a consumarse”. Aquí no es tracta ja d'un diari que diu el que li ve de gust, sinó d'una petició oficial de la Fiscalia Anticorrupció. La cosa és seriosa, doncs, i n'hauem d'esperar la decisió del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Tanmateix, el que aquests dies surt a tots els mitjans de comunicació és l'aparició d'una senyora, que va tenir, durant anys, relacions sentimentals amb el senyor Jordi Pujol Ferrusola, germà de l'Oriol Pujol que citàvem abans i, doncs, també fill de l'expresident Pujol. Aquesta senyora es veu que, fa cosa d'un parell d'anys, va fer a la senyora Sánchez-Camacho, presidenta del PP de Catalunya, la confidència que el seu company Pujol travessava sovint la frontera andorrana amb bosses que contenen grans quantitats de bitllets de banc. No n'hi ha, sembla, cap més prova que aquesta confidència amical, feta, com dic, fa dos anys, i de la qual ningú no n'havia sentit

a parlar fins ara. Cal afegir-hi, però, que sobre aquest assumpte i fins avui, ni el ministre Montoro ni cap altre ministre no hi ha fet cap declaració televisiva. Ignoro si a algun altre conferenciant ja algú li haurà preguntat quant hi pot haver de veritat en tot això.

És de preveure que el joc continuarà. Amb proves o sense, sobre mentides o sobre veritats (que de tot pot haver-ne, és clar i per desgràcia), podem comptar amb que continuarà havent-hi atacs, solapats o claríssims, contra l'estructura política de Catalunya. De tot tipus, i no només per assumptes de corrupció i suborns. Un dia d'aquests, per exemple, el PP d'Espanya s'ha despenjat amb un projecte de llei (que serà aprovat, és clar, perquè per a això serveix la majoria absoluta que els ha donat el poble d'Espanya) que està dirigit a buidar de contingut els ajuntaments. Diu, entre altres coses, que els ajuntaments de menys de 20.000 habitants que no segueixin determinades normes, fixades i controlades per Madrid, poden ser desproveïts de moltes funcions, que passaran a poder de les diputacions. Subratllem que, per exemple, a la província de Lleida, és l'ajuntament de Lleida l'únic que té més de 20.000 habitants. De debò creuen vostès que la Diputació de Lleida pot fer-se càrrec del control de totes les escoles, hospitals i serveis socials de tots –menys un– del seus ajuntaments? Doncs si la llei és aprovada i la Generalitat no pot aconseguir que a Catalunya no s'apliqui, la primera vegada que la Diputació lleidatana no pagui a temps els professors d'una escola o les senyores de la neteja d'un hospital, ja tornarem a sentir Madrid tot dient que, a diferència d'Espanya, a Catalunya tota la classe política és corrupta i que, a més a més, no sabem organitzar-nos ni portar els nostres comptes com cal. Tot així. Com un joc. N'accepteu apostes? ■

Donació de llibres

1. ANDRÉ, Francisco J.; CARDENETE, M. Alejandro; ROMERO, Carlos. *Designing Public Policies*. Londres, Nova York: Springer, Fundación BBVA, 2010.
2. CERVERA, Manuel; FRANQUESA, Teresa. *Itinerari pel riu Francolí*. Barcelona: Obra Social de la Caixa de Pensions, 1985.
3. CERVERA, Manuel; FRANQUESA, Teresa. *Itinerari pel riu Tordera*. Barcelona: Fundació Roca i Galès, 1984.
4. *La comercialització del peix fresc: alternatives de futur*. Palamós: Universitat de Girona, Ajuntament de Palamós, 2002.
5. COMPANYS PASCUAL, Ramon; FONOLLOSA I GUARDIET, Joan B. *Nuevas técnicas de gestión de stocks: MRP y JIT*. Barcelona: Marcombo, 1989.
6. *Legislació catalana en matèria de cooperatives*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1995.
7. LUNA, Gonçal; PERELLÓ, Agnès. *La vall de Boí. Guia per a un turisme intel·ligent*. Barcelona: Fundació Roca i Galès, 1989.
8. *Manual per a la identificació i avaluació de riscos laborals*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2005.
9. *Passejant per Can Ponsic*. Barcelona: Fundació Roca i Galès, 1985.
10. *Residus industrials on van a parar?* Barcelona: Fundació Roca i Galès, 1991.
11. *Els sous de la dona a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2005.
12. *El stock de capital en viviendas en España y su distribución territorial (1990-2007)*. Bilbao: Fundación BBVA, 2009.
13. PAZ CANALEJO, Narciso. *La sociedad cooperativa ante el reto de los mercados actuales*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2002.
14. REBULL I LLAMBRICH, Joan. *La protesta nuclear a Catalunya*. Barcelona: Fundació Roca i Galès, 1979.
15. VENTOSA I ROIG, Joan. *Les muntanyes, boscos, rius i llacs de Catalunya*. Barcelona: Fundació Roca i Galès, 1983.

■ La Biblioteca de la Fundació Roca Galès està al servei de totes aquelles persones que volen consultar temes referents a cooperativisme i economia social.

■ Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones i entitats que amb les seves donacions han contribuït a assolir els 5.000 exemplars que actualment la nostra biblioteca pot oferir als seus lectors.

■ Segueixen arribant nous llibres, i a fi d'obtenir l'espai necessari, hem cregut oportú fer una reestructuració de la biblioteca, retirant les obres de les quals disposem més d'un exemplar, i d'aquelles que no tracten específicament dels temes sobre els quals estem especialitzats.

■ Cada mes, la biblioteca de la Fundació Roca i Galès publicarà a Cooperació Catalana un llistat de quinze títols d'aquest tipus de material.

■ Aquests llibres podran ser obtinguts de forma gratuïta per qualsevol persona o entitat que hi estigui interessada.

- Com obtenir aquests llibres:
- Cal demanar-los per telèfon o per fax a la bibliotecària en horari de la biblioteca.
 - Durant un període de trenta dies posteriors a la seva publicació.
 - Els llibres s'hauran de recollir a la Fundació Roca i Galès i prèviament s'haurà d'omplir una fitxa amb les dades personals.
 - En cap cas no es podrà fer un ús comercial del material obtingut.
 - Les peticions seran ateses per rigorós ordre de comanda.

BIBLIOTECA DE LA

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Horari:

dilluns a dijous de 9:30 a 13 h.

dimarts i dijous de 16 a 19 h.

Telèfon: 93 215 48 70

Fax: 93 487 32 83

a.e.: biblioteca@rocagales.org

www.rocagales.org

La Biblioteca de la Fundació Roca i Galès va rebre una extensa donació de llibres de temàtica cooperativista, economia social, medi ambient i altres, que ha incorporat als seus fons.

Tot i això, té un considerable romanent que posa a disposició de les persones i entitats que hi puguin estar interessades.

Cal convenir dia i hora amb la bibliotecària per venir a triar-los.

Retalls

Elisenda Dunyó

AGRO ACTIVITAT

Núm. 66. Gener-febrer del 2013.
Barcelona

agroactivitat@fcac.coop
www.fcac.coop

Primer número de l'any 2013, publicat per la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya. Tant la portada com la revista estrenen nou disseny. En reproduïm part del sumari. El primer article tracta dels reptes del nou Govern, amb el títol: "Pla d'acció del nou Govern català". Al següent, amb el títol: "Dues propostes per millorar la posició dels productors?", el president de la Federació opina sobre la Llei d'integració cooperativa i la Llei de la cadena alimentària. Segueixen els articles següents: "El futur de les organitzacions de productors", "Arròs cooperatiu per als més desfavorits", "Trobada empresarial de cooperatives ramaderes i de pinsos", "Jornada FCAC", "Novetats en la legislació mediambiental", "Pla de concentració de cooperatives", "I ara què?" Al quadern del soci s'entrevista Agustí Dalmau, que afirma: "Implantant sistemes de benestar animal es milloren les produccions". Un altre article és "L'expansió dels Cellers Domenys". L'article "Tasta Coop" parla de les noves melmelades de La Fageda. Un altre article es titula "Cooperativa emprenedora: Agrària Plana de Vic". I l'article final es dedica al Celler Cooperatiu de Gandesa. ■

Butlletí CPV Cooperativa Plana de Vic

Núm. 65. Hivern del 2012-2013

cpv@planadevic.cat
www.planadevic.cat

A l'editorial es fa una breu ressenya de la celebració, a Tarragona, de la III

Trobada Empresarial de Cooperatives Ramaderes i de Pinsos amb l'objectiu de fer front als nous reptes del mercat i promoure aliances entre les cooperatives. A la secció "Notícies" es torna a parlar de la Trobada, de l'economat de CPV, de l'èxit obtingut de la nova botiga oberta a Barcelona i del premi Porc d'Or. També es comenta el balanç positiu per a CPV amb l'adquisició de la sala de d'especejament, ara fa dos anys, de Carnovic. A la secció "Actualitat" trobem el títol: "El màrqueting sensorial com a eina per a crear experiències de compra". A l'article tècnic es comenten les últimes disposicions de la Llei del benestar animal. També s'inclou un reportatge que explica l'estada a Holanda en què ha participat una veterinària de CPV. Tot seguit hi ha l'article que fa referència als Premis Coop'12, en els quals la CPV va obtenir el segon guardó com a reconeixement a l'esforç i l'emprenedoria. Un altre article: "Noves aliances i projectes per consolidar el futur de la CPV". A l'últim article, el president del La Fageda explica com han tirat endavant la cooperativa amb nous reptes, avançant i reiventant. ■

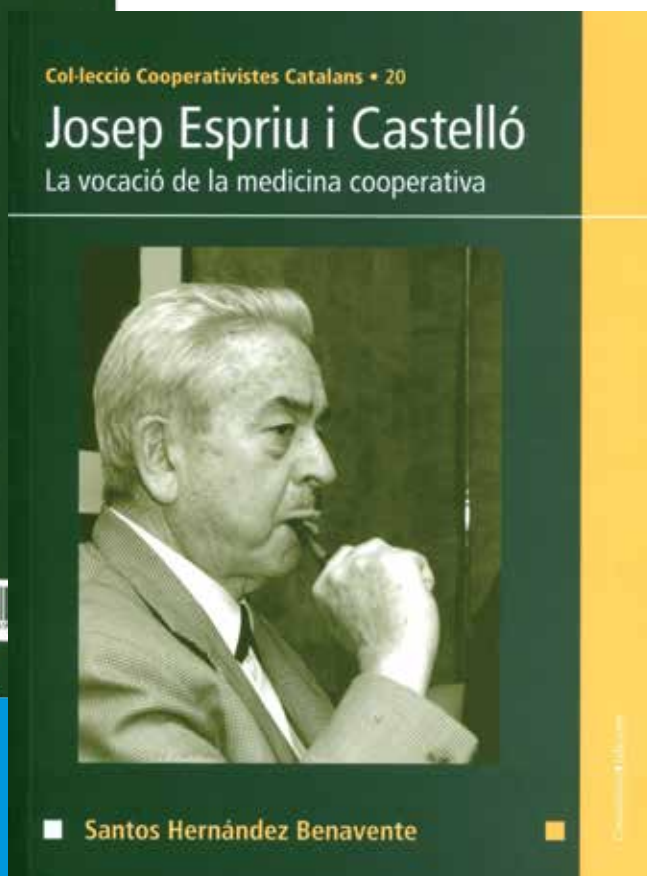
PARTICIPER

Magazine des Sociétés Coopératives et Participatives
Núm. 646. Gener-març del 2013. París

www.les-scop.coop

Revista trimestral, escrita en llengua francesa. Aquest últim número, a part de l'extens noticiari, dedica el gros central al Congrés que es va celebrar a finals de l'any passat amb el títol "Un xoc cooperatiu". Inclou un quadernet central amb imatges del Congrés. També fan una extensa exposició del Congrés Internacional de Cooperatives de Treball, dins l'Any Internacional de les Cooperatives. La resta d'articles que completen la publicació són: "Bons temps per als augments a Scop", "Coopération 3.0: les noves pràctiques cooperatives", "El vent de la cooperació va bufar a Vendée Globe 2012", "Per una economia amb significat", "Aprobois inverseix set milions d'euros". La publicació acaba amb la ressenya d'uns cursos d'actualitat social i les "Notes de lectura", que es dediquen a la revista RECMA. ■

Col·lecció Cooperativistes Catalans

20

HERNANDEZ BENAVENTE, Santos Josep Espriu i Castelló

Col. Cooperativistes Catalans, 20

Ed. Fundació Roca i Galès amb Cossetània Edicions

Altres títols de la col·lecció

1. GAVALDÀ, Antoni
Josep M. Rendé i Ventosa

2. ANGUERA, Pere
Antoni Fabra Ribas

3. CASANOVES I PRAT, Josep
Josep Lladó i Quintana

4. JIMÉNEZ NAVARRO, Àngel
Sants Boada i Calsada

5. FERRER I GIRONÈS, Francesc
Joan Tutau i Vergés

6. VICEDO RIUS, Enric
Enric d'Hostalric i Colomer

7. GAVALDÀ, Antoni
Benet Vígó i Trulls

8. PLANA I GABERNET, Gabriel
Josep Roca i Galès

9. COMAS I CLOSAS, Francesc
Leonei Soler i March

10. POMÉS, Jordi
Salvador Pagès Inglada

11. AUDÍ, Pere - ORESANZ, Toni
Joaquim Llorens Abelló

12. BOSH I CUENCA, Pere
Pere Dausà i Arxer

13. DUCH PLANA, Montserrat
Micaela Chalmeta

14. SUÑÉ MORALES, Jordi
Miquel Mestre i Avinyó

15. VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Josep Cabeza i Coll

16. SERRANO I BLANQUER,
Jordi Joan Salas Antón

17. GARAU ROLANDI, Miguel
Joan Peiró i Belis

18. BOSCH I CUENCA, Pere
Jaume Rossich i Bassa

19. PIÑANA EDO, Marcel·li Joan
Mestre i Mestre

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Aragó, 281, 1r 1a - 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870 - Fax 934 873 283 - www.rocagales.org